

Strasbourg, 2001. április 6

ACFC/INF/OP/I(2002)1
Opinion on Romania – Hungarian translation

**A NEMZETI KISEBBSÉGEK VÉDELMEZÉSÉRE VONATKOZÓ
KERETEGYEZMÉNY KONZULTATÍV BIZOTTSÁGA**

ROMÁNIÁRA VONATKOZÓ VÉLEMÉNYEZÉS

Tartalom jegyzék:

- I. A jelen véleményezés megállapítása
- V. A nemzeti jelentésre vonatkozó általános értékelések
- VI. Az 1-19. szakaszokra vonatkozó sajátos magyarázatok
- VII. Következtetések
- V. Következtetési javaslatok és ajánlások a Miniszteri Bizottság számára

TARTALOM

Románia nemzeti jelentése átvételét követően 1999. június 24-én (előterjesztési határidő 1999. február 1.) a Konzultatív Bizottság 1999. szeptember 13-16. közötti időszakban az 5. gyűlésen elkezdte a jelentés megvizsgálását. Ennek keretében a Konzultatív Bizottság egy küldöttsége 2000. június 19-21. között Romániában tett látogatást a Keretegyezmény alkalmazását illető információk bővítése céljából mind a kormány és NKSz (Nemkormányzati Szervezetek) képviselői mind független források bevonásával. Utólag a Konzultatív Bizottság 2001. április 6. a 10. összejevetélen elfogadta a Romániára vonatkozó véleményezést.

A Konzultatív Bizottság értékelése szerint Románia erőfeszítéseket tett a nemzeti kisebbségek és ezek kulturája előny szerzése terén különösen a Nemzeti Kisebbségek Tanácsa illetve a Parlamenti különös képviselői jog bevezetése révén. A Konzultatív Bizottság köszöni a közösségek közötti viszonyok utóbbi években közbejött javulását különösen a magyar kisebbség és Románia többi lakossága között. Megelégedéssel nyugtázza, hogy a követett politika a kisebbségeket illetően hozzájárult egy nagyobb fokú engedékenységet kifejező légkör kialakításához és bizalmát fejezi ki hogy a jövőben a hatóságok megszilárdítják az elért eredményeket.

Jelentős jogi szavatosságokat fogadtak el vagy pedig ezek elfogadása folyamatban van amelyek megfelelnek a Keretegyezmény jó néhány szakaszának. Még jelentős erőfeszítésre van szükség a jogi illetve az intézményi keretek kiegészítése és ezek teljes egészében való gyakorlati megvalósítása követése terén.

A romák helyzete különös figyelmet igényel főleg a legkülönbözőbb téren alkalmazott hátrányos megkülönböztetések miatt. A romák társadalmi beilleszkedését gyorsító hatósági határozatok ellenére a Konzultatív Bizottságot tovább foglalkoztatja a nagyszámú romák és a lakosság többi része közötti társadalmi és gazdasági illetve az életszínvonal terén mutatkozó aránytalanság állandósága úgyszintén az oktatási rendszerben bevont romák elégedetlen helyzetéből fakadó aránytalanság súlyosbodása. Továbbá, a Konzultatív Bizottságot foglalkoztatja a rendőrségi durvaságok állandósága illetve azok az esetek módozata amelyek igazságügyi nyomozások tárgyát képezik.

Ami pedig más kisebbségeket illet és ami nagyobb erőfeszítést követel az a sajtóval, a közalkalmazással és neveléssel kapcsolatos kérdés. E tekintetben a számbelileg kevésbé népes kisebbségnek kell nagyobb figyelmet szentelni.

Utalva a Miniszteri Bizottság sajátos következtetéseire és ajánlásaira a Konzultatív Bizottság értékelése szerint ezek átfogóan hozzájárulhatnak a Keretegyezmény Romániában való alkalmazásához. Véleménye szerint a következtetések és ajánlások hozzá járulhatnak a kormány és a nemzeti kisebbségek közötti párbeszéd folytatásához. Következtetésképpen a Konzultatív Bizottság a Miniszteri Bizottság figyelmébe ajánl egy részletes következtetési és ajánlási javaslatot. A Konzultatív Bizottság készen áll arra, hogy részt vegyen a Miniszteri Bizottság következtetéseire és ajánlásaira gyakoroltan ültetése követésében amelyeket a Miniszteri Bizottság elfogadott a Miniszteri Bizottság (97) Határozata 10, 36. szabályának alkalmazása kapcsán.

I. A JELEN VÉLEMÉNYEZÉS SZABÁLYOZÁSA

1. Románia kezdeti jelentése (a továbbiakban: nemzeti jelentés) eredeti előterjesztési határideje 1999. február 1. amely 1999. június 24-én lett átadva. A Konzultatív Bizottság 1999. szeptember 13-16. közötti időszakban zajló 5. összejövetelén megkezdte a nemzeti jelentés megvizsgálását
2. A megvizsgálás alkalmával a Konzultatív Bizottság egy néhány olyan pontot azonosított amelyek kapcsán részletesebb tájékoztatást óhajtott kapni. 2000 január 26-án egy kérdőívet küldött a román hatóságoknak. A román kormány erre a választ 2000. április 6-án küldte el.
3. A román kormány mehívására és a Miniszteri Bizottság (97)10. Határozatában foglalt 32. szabálya értelmében a Konzultatív Bizottság egy küldöttsége találkozott a román kormány képviselőivel egy 2000. június 19-21. közötti időszakban Bukarestben tett látogatás alkalmából. A látogatás idején a küldöttség más beszélőtársakkal is folytatott párbeszédet különösen a Népügyvéddel, parlamenti képviselőkkel, a Nemzeti Kisebbségi Tanács tagjaival, a Romák Nemzeti Hivatalának képviselőivel, egyes nem-kormányzati szervezetek képviselőivel, valamint más szakértőkkel. A jelen véleményezés elkészítése céljából a Konzultatív Bizottság számos okiratot tanulmányozott amelyek az Europa Tanács különböző szerveitől illetve nemzetközi szervezetektől, nem-kormányzati szervektől, más független forrásokból származtak.
4. Utólag a Konzultatív Bizottság a 2001. április 6-án zajlott 10. összejövetelén elfogadta a jelen véleményezést és elhatározta, hogy a Miniszteri Bizottság elé terjeszti.
5. A Keretegyezmény 26. (1) szakasza alapján a jelen véleményezés értékelés céljából a Miniszteri Bizottság elé került követve az Érintett állam intézkedéseit azzal a céllal, hogy a Keretegyezmény elveit érvényesítse. << A Miniszteri Bizottságot egy Konzultatív Bizottság segíti >> és a (97)10. Határozat 2. szakasza alapján a <<A Konzultatív Bizottság megvizsgálja a nemzeti jelentéseket és véleményezéseit a Miniszteri Bizottság elé terjeszti>>

II. A NEMZETI JELENTÉSRE VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS ÉSZREVÉTELEK

6. A nemzeti jelentés előterjesztésének néhány hónapos késésének tudomásul vételével a Konzultatív Bizottság leszögezi, hogy a rendelkezésére álló tájékoztatások különösbben a jelenlegi törvényszabályokra vonatkoznak és majdnem egyáltalán nem mutatnak rá hogy a Keretegyezményt milyen mértékben alkalmazták. A Konzultatív Bizottság mégis megjegyzi, hogy számos kiegészítő tájékoztatások és hasznos tisztázások jutottak a birtokába. Ezek a román hatóságok kérdőívre adott válaszai kiegészítő jellegének valamint az említett látogatás alkalmával szervezett számos megbeszélések eredményének köszönhetőek. Következésképpen a Konzultatív Bizottság értékelése szerint a román kormány meghívása alapján tett látogatás kitűnő lehetőséget teremtett a közvetlen párbeszéd folytatására különböző források képviselőivel. A kormány és más tényezők által biztosított kiegészítő tájékoztatások, különösen a nemzeti kisebbségek képviselői részéről, nagyon értékesnek bizonyultak főként a lényeges szabványok gyakorlati megvalósítása terén.
7. A Konzultatív Bizottság tudomásul veszi a román hatóságok nemzeti jelentése továbbítását követő folyamatban tanúsított együttműködés szellemét amely a véleményezés elfogadásához vezetett.
8. A Konzultatív Bizottság sajnálatát fejezi ki arra való tekintettel, hogy a román hatóságoknak nem sikerült alaposabb tanácskozást folytatni a nemzeti jelentés elkészítési időszakában. Úgy tűnik, hogy a kisebbségekhez tartozó szervezetek és intézmények első sorban a Nemzeti Kisebbségek Tanácsa, nem voltak tájékoztatva a nemzeti jelentés kormány általi beterjesztéséről. Ugyanakkor, a kisebbségek kérdéseiben avatott számos szerv és szervezet illetve közintézmény köztük a Nemzeti Kisebbség Védelmi Hivatal (jelenleg a nemzeti

kisebbségek közötti kapcsolatok főigazgatósága) vagy pedig a Romák Nemzeti Hivatala nem volt tájékoztatva a jelentés elkészítéséről.

9. A Konzultatív Bizottság véleménye szerint az ilyen szerű eljárás nem biztosította a közönség és a közhatalóságok Keretegyezmény illetve az ellenőrző szerkezetével kapcsolatos érzelmének hatásos kibontakozását. Ebben az összefüggésben a Konzultatív Bizottság megállapítja, hogy a román Alkotmánybíróság az 1999. július 20-án keltezett, 114. sz. Határozata tévesen állapította meg, hogy Románia nem ratifikálta a Keretegyezményt. A Konzultatív Bizottság a Keretegyezmény (és más nemzetközi emberjogi kérdéseket illető szabály) népszerűsítését, egy valós demokratikus pluralista társadalom kiépítését és tartósítását biztosító tényezőnek véli. Hasonlóan alapvető jelentőségű, hogy ez a tudatosító folyamat kapcsolatba legyen az igazságügyi rendszerrel illetve a polgári társadalommal. A Konzultatív Bizottság bátorítón hat a kormányra, hogy intézkedései révén a Keretegyezmény, a magyarázó jelentés, a nemzetközi ellenőrzési rendszer aránylagos szabályai iránt érzékelhetőséget váltson ki, bele értve a nemzeti jelentés és más jelentősebb okirat köztudomásra hozatalát.

10. A véleményezés következő részében a Konzultatív Bizottság szerint egyes szakasz alkalmazása nem teszi szükségessé a különmegjegyzések fogalmazását tekintettel a birtokában lévő jelenlegi tájékoztatásokra. Ez nem jelenti azt, hogy az eddig eszközölt intézkedések és erőfeszítések lassíthatók illetve felszámolhatók lehetnének. A Konzultatív Bizottság értékelése szerint alapjában véve a Keretegyezményben foglalt kötelezettségek természete erőteljesebb és állandó erőfeszítéseket igényel a hatóságok részéről annak érdekében, hogy a Keretegyezmény elvei és célkitűzései tiszteletbe legyenek tartva. Mi több, egyes esetekben amelyek a jelenlegi helyzetben elfogadhatónak vélhetők a Keretegyezmény közel múltban beiktatott érvénybe jutásával nem válnak szükségszerűen a monitorizálás tárgyává. Végül is lehetőség van arra, hogy jelenleg egyes kevésbé jelentősnek tűnő kérdések időben bizonyosuljon, hogy le volt értékelve

III. AZ 1-19. SZAKASZOKRA VONATKOZÓ SAJÁTOS MEGJEGYZÉSEK

1. Szakasz

11. A Konzultatív Bizottság megállapítja, hogy Románia széleskörű nemzetközi eszközöket ratifikált. A Konzultatív Bizottság jelenleg birtokában lévő tények alapján úgy értékeli, hogy ezen rendelkezések gyakorlati megvalósítása nem igényel más sajátos megjegyzéseket.

2. Szakasz

12. A Konzultatív Bizottság jelenleg birtokában lévő tények alapján úgy értékeli, hogy ezen rendelkezések gyakorlati megvalósítása nem igényel más sajátos megjegyzéseket.

3. Szakasz

13. Az 1992-ben zajlott népszámlálás adatai alapján a román kormány úgy véli, hogy a Keretegyezmény a következő kisebbségeket érinti (a megnevezéseket a nemzeti jelentésben alkalmazták), magyar/székely, német/sváb/szász, ukrán, orosz/lipován, török, szerb, tatár, szlovák, bolgár, zsidó, horvát, cseh, lengyel, és örmény kisebbségeket.

14. A Konzultatív Bizottság kiemeli, hogy a Keretegyezményből hiányzó egyes meghatározások esetében is a Részes Államoknak meg kell vizsgálni, hogy milyen teret biztosítanak saját országaikban az említett eszközök alkalmazására. A román kormány álláspontja egy ilyen megfontolás eredményeként tekintendő.

15. A Konzultatív Bizottság egy részt jelzi, hogy a Részes Államoknak lehetőségük van az értékelésre ilyen értelemben figyelembe kell hogy vegyék az illetékes ország sajátosságait

más részt megállapítja, hogy az értékelési lehetőséget a nemzetközi jogok általános elveinek megfelelően kell gyakorolni illetve a 3. szakaszban említett alapelvek tiszteletbe tartásával. Különösképpen kiemeli, hogy a Keretegyezmény alkalmazása nem kellene önkényes illetve indokolatlan helyzeteket kiváltson.

16. Ebből kifolyólag a Konzultatív Bizottság értékelése szerint a saját feladata megvizsgálni a Keretegyezmény alkalmazási területét azzal a céllal, hogy biztos legyen abban, hogy semilyen megkülönböztetést nem vált ki. Hozzáteve úgy véli, hogy ellenőriznie kell a 3. szakaszban feltüntetett alapelvek megfelelő alkalmazását.

17. A Konzultatív Bizottság üdvözli hogy a nemzeti jelentésben, illetve a kormány a kérdőívben megfogalmazott válaszában feltüntette más csoportok létezését is amelyeket a kormány a jelenlegi állapotban a Keretegyezmény előírásai alapján nem minősít védelmezetteknek. Ezek szerint a Konzultatív Bizottság az 1992-ben végzett népszámlás adataira utalva megállapítja, hogy egy „más nemzetiségű” című rovatot is tartalmaz amelyben 8.420 személyt csoportosít. A román hatóságok szerint ez a rovat több csoportot foglal magában - mindenikük 10-200 egyént tart nyilván - beleértve a nem csoportosíthatókat is.

18. Azt sugalmazták, hogy a csángók ezek között a „ más nemzetiségű”-ek között szerepelnek. A román jogrendszer egyes nemzetiségek elismerésére vonatkozó törvényrendelet hiányában úgy tűnik, hogy egyes hatóságok a csángókat nem tekintik kisebbségnek ami azt jelenti, hogy ők nem részesülnek azokban a jogokban amelyeket a fent említett kisebbségek élveznek. A Konzultatív Bizottság romániai látogatása alkalmával a helyszínen különös érdeklődést érezhetett a csángó közösség képviselői soraiban a kisebbségek előnybiztosítását célzó állami intézkedések tekintetében. A Konzultatív Bizottság véleménye szerint szemellett tartva a csángók történelmi jelenlétét Romániában illetve azonosságuk sajátos elemeit, a román hatóságok ki kellene terjesszék a Keretegyezmény érvényességét azokra is akik e közösséghez való tartozásukat vallják, ezt a kérdést meg kellene vitatniuk a csángók képviselőivel.

19. Más csoportok helyzetét illetően a Konzultatív Bizottságnak az a véleménye, hogy lehetőség van az említett csoporthoz tartó személyek bevonására a Keretegyezmény szakaszokénti alkalmazásában. Véleménye szerint a román hatóságok meg kellene vizsgálják a kérdést az érdekelt felek együttműködésével.

20. A Keretegyezmény 3. szakasza rögzíti a kisebbséghez tartozó személyek jogát, hogy szabadon választhassanak és ennek megfelelő bánásmódban részesüljenek, vagy nem. A kisebbséget meghatározó felváltal elnevezés elismerésének lehetősége az említett jog egyik lényeges vetületét képezi.

21. A 2000-ben végzett népszámlálás alkalmával tiszteletben tartott Miniszteri Bizottság (97)18. sz. Ajánlásában foglalt személyi jellegű adatok védelmét illetve statisztikai célokra való feldolgozását célzó alapelveknek megfelelően a kisebbségekhez tartozó személyeket bátorítani kellene, hogy használják ki az azonosságuk megállapításának lehetőségét. (lásd a 4. szakaszt illető alábbi megjegyzéseket). Ebben az összefüggésben a Konzultatív Bizottság megállapítja, hogy a roma közösség számos képviselője elutasítja hogy „cigányoknak” nevezzék különösképpen a rabság időszakához fűződő lekicsinyítő értelmezése miatt. A jövő időszak népszámlálási űrlapjának figyelembe kellene tartania a török és tatár közösségekhez tartozók bármilyen jellegű összetévesztését és teremtse a lehetőséget arra, hogy ezek egyik vagy másik identitást választhassák. A Konzultatív Bizottság véleménye szerint a kormány ki kellene kérje a kisebbségek véleményét főleg a Nemzeti Kisebbségek Tanácsa révén amely már is a népszámlálás szervezése iránt érdeklődött különösen az űrlapok tartalmát illetően. A Konzultatív Bizottság támogatja a nemzeti kisebbségekhez tartozó megfigyelők toborozását és felkészítését akik hasznos szerepet tölthetnek be a nemzeti kisebbségek soraiban a népszámlálás jelentőségének ismertetése terén.

4. Szakasz

22. A Keretegyezmény 1.szakasz 4. cikkelye alkotmányos szinten való gyakorlati megvalósítását illetően megjegyzendő, hogy az Alkotmány 16. szakasza szavatolja az

egyenlőség általános elvét és hogy a 6. szakasz 2. fejezete kötelezővé teszi bármilyen intézkedés alkalmazását az azonossághoz való jog előléptetését követve az egyenlőség és a hátrányos különbségtétel elleni alapelv betartása céljából. A büntető törvénykönyv 247. és 317. szakaszai összefüggőek azonban csak egyes hátrányos különbség esetén van büntető hatásuk és mozgásterük is korlátozott. Általában az alkotmányos és törvényes rendelkezések összekapcsolása nem bizonyosult hatékonyak a megkülönböztetés elleni küzdelemben.

23. A Konzultatív Bizottság külön köszönti a minden fajta megkülönböztetés büntetését előírányzó Rendelet Románia kormánya által nemrégiben való elfogadását. Remélhetően a Parlament képes lesz az említett Rendeletet törvény szintű jogszabállyá emelni követve ezáltal a belső jogrendszer álláspontjának megszilárdítását. Amennyiben ez a nemzeti kisebbségek által régen várt új törvényhozási okirat a megkülönböztetés esetén büntetéseket irányoz elő és külön számos köz és magán helyzetekre

vonatkozik, szélesebb körű védelmet biztosíthat a román jog által eddig biztosított védelemhez viszonyítva. Most lényeges az hogy a hatóságok intézkedjenek az említett rendelet gyors és azonnali alkalmazása terén. A Konzultatív Bizottság reményét fejezi ki a kormány által létrehozandó „Megkülönböztetés elleni küzdelem Nemzeti Tanácsa” által biztosítandó szükséges források megvalósításában illetve a megkülönböztetések felderítésében és büntetésében amelyben az összes közintézmény együttműködését és támogatását kell igénybe vennie.

24. A Konzultatív Bizottság ugyanakkor üdvözi a Népügyvédje intézmény együttműködésének pozitív szerepét különösen a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek esetében. A Bizottság reméli, hogy ez az intézmény rendelkezni fog a megfelelő eszközökkel amelyek a tevékenységéhez szükségesek. Annak ellenére, hogy a Népügyvédje egy újabb intézmény a Konzultatív Bizottság sajnálattal állapítja meg, hogy a tájékoztatások igénylése számos esetben amellyel különböző intézményekhez és közhatósági szervekhez fordult, válasz nélkül maradt vagy pedig ezek késtek és nem voltak eléggé átfogók. Hogy a Népügyvédje intézmény megkülönböztetés elleni tevékenysége hatásosabbá váljon a Konzultatív Bizottság véleménye szerint nagyobb mértékben igénybe kell vennie a hatóságok együttműködését. Ugyanakkor szükségszerű a kisebbségek saját nyelvén való tájékoztatása a Népügyvédje intézmény tevékenységéről.

25. A Konzultatív Bizottság meglelégedéssel veszi tudomásul a roma kisebbséghez tartozók teljes társadalmi beilleszkedését célzó hatósági program kezdeményezését. A program kezdeti szakasza amely „A roma közösségek társadalmi, egészségügyi és nevelési Nemzeti Terve” című programban foglalatik (a továbbiakban „a Terv”) az érvényesülési törekvés jele. Jelentős azonban, hogy a Terv a jövőben megfelelő forrásokkal rendelkezzen. A Konzultatív Bizottság megállapítja, hogy a romák helyzetének javítását célzó intézkedések egyik tárcától a másikig változók. Következtetésképpen a román kormánynak különös figyelemmel kell követnie a Terv teljes mértékű gyakorlati összefüggő megvalósítását minden intézmény esetében arra való tekintettel, hogy a Romák Nemzeti Hivatala korlátozott forrásokkal és hatáskörrel rendelkezik. A Konzultatív Bizottság üdvözi a román hatóságok kezdetől bizonyított polgári társadalommal való szoros együttműködését amely a Terv ágazati stratégiájának megfogalmazását segítette elő vélvén, hogy az ilyen értelmű együttműködés lényeges a Terv sikeres gyakorlati megvalósításának szavatolásában. Reményét fejezi ki abban, hogy a Terv megfelelő figyelmet szentel a fiatal romák szakmai felkészítése terén amely számos fentemlített nehézség orvoslásához vezet.

26. A Konzultatív Bizottság felhívja a figyelmet egy Románia nemzeti kisebbségeket védelmező politikáját illető kérdésre. Meglehetősen nagy különbség állapítható meg a Romániában élő nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számát illető román kormány hivatalos statisztikája és a kisebbségek becslései között. A Konzultatív Bizottságot az a tény is foglalkoztatja, hogy az ilyen értelmű eltérés komolyan korlátozhatja az állam felméréseit és intézkedéseit a nemzeti kisebbségekhez tartozók teljes egyenlőségének gyakorlati biztosítása terén. Következtetésképpen a Konzultatív Bizottság véleménye szerint a kormány különböző lehetőségek feltárását kellene kezdeményezze, hogy pontos statisztikai adatok birtokába jusson. Ilyen adatok hiányában nagyon körülményes a román hatóságok tekintetében, hogy eredményes intézkedéseket hozzanak, ugyanakkor a nemzetközi szervezetek monitorizálási

tevékenysége is nehézségbe ütközik amely a Románia Keretegyezményből származó kötelezettségeinek betartását hivatott nyilvántartani.

27. Ami pedig a nemzeti kisebbségekhez tartozók és többségi lakosság teljes és tényleges egyenlősége megvalósítását illeti megállapítandó, hogy a romák több téren aránytalan nehézségekkel néznek szembe. Ez a helyzetállapot kétségtelenül bizonyítja a sajátos intézkedések megfogalmazását és gyakorlati alkalmazásának szükségszerűségét a kérdések megelőzése érdekében. A Konzultatív Bizottság véleménye szerint más kisebbségeket illetően nagyobb erőfeszítésekre van szükség a teljes és tényleges egyenlőség biztosításáért. A Konzultatív Bizottságot foglalkoztatja az oktatás jelenlegi helyzete (lásd az 5. szakaszt illető megjegyzéseket) a munkaerő foglalkoztatása (lásd a 15. szakaszt illető megjegyzéseket) és az egészségügy.

28. Az egészségügy terén a romák különösen nehéz helyzetben vannak. A Konzultatív Bizottságot aggasztja bizalmas forrásokból származó tájékoztatás amelynek alapján egyes szülészeti szolgálat elutasítja a – legtöbb esetben roma kisebbséghez tartozó anyák - gyerekeiket illető születési bizonyítvány kiállításával kapcsolatos kérelmét, akik nem tudják kifizetni a szülészeti költségeket. Erről a gyakorlatról a Népügyvédje intézmény is beszámol a jelentésében. Más panaszok a roma közösséghez tartozók kórházi kezelésének elutasításával kapcsolatosak azzal a kifogással, hogy orvosi kezelések esetében nem fizetőképeseek és nem rendelkeznek egészségügyi biztosítással sem. A roma közösség egészségügyi állapotát illetően a Konzultatív Bizottság többek között kiemeli a megelőzési intézkedések fontosságát.

29. Általánosabb vonatkozásban a Konzultatív Bizottság megállapítja, hogy a fentemlített megkülönböztetések amelyek első sorban a romákat érintik részben a társadalmi támogatásra vonatkozó 67/1995. sz. törvény hatósági alkalmazásának tudhatók be. A Népügyvédje intézmény különjeletése alapján megállapítandó, hogy egyes helyhatósági szervek visszaéléssel alkalmazzák az említett törvényt, önkényesen megfosztanak egyes személyt a társadalmi támogatás jogától. Másrészt a Konzultatív Bizottságot foglalkoztatja a roma közösségekkel szemben egyes helyhatósági szervek részéről tanúsított megkülönböztetett, ellenséges, bosszantó magatartás. Mindezek a társadalmi segélyre szorultak nyilvántartási formáira hívják fel a figyelmet. Az említett tájékoztatások figyelembe vételével lényeges az, hogy a román kormány vizsgálatot indítson a helyhatósági szervek szintjén különösen a 67/1995. sz. Törvény alkalmazását illetően az egyenlőség, megkülönböztetés nélküli alapelvek tiszteletben tartásával eleget téve ezek alapján a roma közösségekkel szembeni felelőségének(1). A Konzultatív Bizottság véleménye szerint ugyanakkor a román kormánynak intézkednie kell a helyzet könnyebbítése terén megvizsgálva egyes szabály kimunkálási lehetőségét azzal a céllal, hogy ezek révén támogassa a helyhatósági szervek munkáját a 67/1995. sz. Törvény alkalmazásával összhangban.

5. Szakasz

30. A Konzultatív Bizottság üdvözlí azt a tényt, hogy a kormány az utóbbi években nagyobb erőfeszítéseket tett a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek sajátos kultúrája megőrzését és fejlődését célzó feltételek biztosítása terén. A korlátozott anyagi források ellenére különböző területeken jelentős előrehaladások voltak észlelhetők különösen az oktatás terén. A Bizottság megállapítja, hogy az ilyen értelmű erőfeszítéseket összpontosítani kellene az adott kisebbség valós helyzetének figyelembe vételével. Következésképpen az anyagi források biztosítása terén nem kellene túlzott jelentőséget szentelni a különböző kisebbségekre vonatkozó hivatalos népesedési statisztikák adatainak amennyiben ezek általános vélemények szerint nem tükrözik a pontos valóságot. (lásd a 4. szakaszt illető megjegyzéseket)

31. A Konzultatív Bizottságot foglalkoztatja a jelenkori román társadalom azonosságának romákkal való társításából származó negatív képe amely a közösség egyes tagjai hovatarozásának megtagadásához vezet ahelyett, hogy ezt kinyilvánítsa illetve követelje. A Tervnek hozzá kellene járulnia a romák kulturális azonosságának értékesítéséhez kifejezetten a nevelés és a hagyományos mesterségek ápolása terén. Következésképpen a Konzultatív Bizottság úgy véli, hogy az említett Terv és más, romákat illető kezdeményezés nem vezethet

¹eredményre csak abban az esetben ha ezek a roma közösség együttműködésével alkotódnak meg és ha megértést, tiszteletet tanúsítanak a roma kultúra iránt.

6. Szakasz

32. A Konzultatív Bizottság elismeri, hogy a román hatóságok által foganatosított törvényhozási és közpolitikai intézkedések a nemzetiségek közötti feszültségek jelentős mértékben enyhültek és egy engedékenyebb légkör alakult ki. A Bizottság meglepedéssel kiemeli az elért előrehaladásokat különösen a magyar kisebbség és Románia más nemzetiségű lakossága viszonyában. Egyben üdvözli a román kormány döntését melynek alapján Kolozsváron létrehoz egy nemzeti kisebbségi kérdések tanulmányozásával foglalkozó Intézményt.

33. A Konzultatív Bizottság értékelése szerint mégis a jelen okiratban feltüntetett számos kérdés azt bizonyítja, hogy a kultúrák közötti párbeszéd még elégtelenek. Habár e téren jelezhetők voltak az előrehaladások a Bizottság meggyőződése, hogy a romák kulturájának a közönség és általában az állami tisztviselők általi jobb megértése hozzájárulna a megkülönböztető magatartás és cselekedetek megelőzéséhez. Ez a megértés elősegíthetné a romák által saját kulturájukkal kapcsolatos tájékoztatások továbbítását. A Konzultatív Bizottság véleménye szerint jelentős az, hogy a kormány újabb kezdeményezésekkel lépjen elő a kultúrák közötti párbeszéd előléptetése érdekében és üdvözli az e téren megvalósított programok eredményét. Értékelése szerint a Terv alkalmazásának beindítása keretében megfelelő figyelmet kell szentelni a romák elterjedt megbélyegzése elleni küzdelem folytatására.

34. A sajtó vonatkozásában a Konzultatív Bizottság kiemeli a tájékoztatások állandóságát ami hangsúlyozott ismétlésekhez vezet egyes kisebbség társításában különösen a magyarok, romák és zsidók esetében. Ha léteznek is jelentős javulások, az utóbbi években több napilap és magán televízió továbbra is a magyarok kapcsán rendszeresen negatív jellegű szónoklatokat terjesztett. Ami pedig a romákat illeti számos újság folytatja a rágalmazó magatartását. Amikor pedig bűnöző jellegű tények kerülnek felszínre egyes újságok rendszeresen azt állítják, hogy a feltételezett elkövető a roma közösséghez tartozik megerősítve ezek által a már létező véleményeket. Ebben az összefüggésben a Konzultatív Bizottság nagyon érdekelt abban, hogy megállapítsa a sajtócikkekhez szükséges tájékoztatások nem-e származnak közvetlenül a rendőrségtől. A zsidók esetében egyes újságok tovább folytatják az engedékenytelenséget sugáló cikkek és jelzések szerint antiszemita szlogenek közreadását. A Konzultatív Bizottságot általában foglalkoztatja a romákkal szembeni ellenséges megnyilvánulások gyarapodása és reményét fejezi ki abban, hogy a hatóságok kellő figyelemmel fogják kezelni a kérdést.

35. Tekintettel a fentiekre és a sajtó elsődleges jelentőségre az engedékenység szellemének előléptetésében a Konzultatív Bizottság véleménye szerint a kormánynak támogatnia kellene az újságírók közötti tapasztalatcseréket úgyszintén a külön programokat amelyekkel elősegítik a kisebbségekre vonatkozó kérdések méltányos bemutatását a Miniszteri Bizottság sajtó és engedékenység kulturája előléptetését illető (97) 21. sz. Ajánlásában feltüntetett elvek szellemében. Ebben az összefüggésben jelentős, hogy a közszolgálati rádió és televízió programja keretében kisebbségi kérdésekkel kapcsolatos műsorokat sugározzon.

36. Az EBESZ-nek megfelelően a Konzultatív Bizottság megállapítja, hogy a 2000. novemberi választásokat megelőző időszakot a nemzetiségek közötti feszültség mentesség és a kisebbségek elleni kampány általános hiánya jellemezte. A második fordulóban azonban megjelentek egy politikai párt részéről a nacionalista jellegű és idegengyűlölet sugalmazó szónoklatok melyek kisebbségek elleni érzeteket szítottak. (2) A Konzultatív Bizottság reményét fejezi ki abban, hogy a román hatóságok nagyobb erőfeszítéseket tesznek az

¹ (1) Utal a helyhatósági és regionális Kongresszus (1995) 16.számú Határozatában foglalt romák (cigányok) egy engedékeny Európa felépítéséhez való hozzájárulására, különösen a 7.cikkely (i) ¹

engedékenység elveinek tiszteletbe tartásán alapuló párbeszéd kialakítása illetve a kisebbségeket illető bármilyen ellenséges szónoklat kiiktatása érdekében.

37. A Keretegyezmény 6. szakasza 2. fejezetére utalva a Konzultatív Bizottságot nagy mértékben foglalkoztatja a Romániában állhatatosan kitartó hátrányos különbségtétel amely több esetben a kisebbségek tagjait érinti különösképpen a romákat. A Bizottság véleménye szerint a romák megfelelő beilleszkedését nem kellene korlátozni kimondottan a társadalmi vonatkozásra azonban szükségszerű elsősorban a minden fajta hátrányos megkülönböztetés felismerése és megszüntetése amelyekkel ez a közösség küzd.

38. A Konzultatív Bizottság ugyanakkor kiemeli azt a tényt, hogy a társadalmi és gazdasági jellegű megkülönböztetést széleskörben gyakorolják Romániában. Az újságok munkahellyel illetve lakással kapcsolatos hirdetései külön kizárják a romák lehetőségeit anélkül, hogy a kiadó vagy az ajánlattevő legkisebb büntetésben részesülne. Egyes megbízható tájékoztatások arra vallnak, hogy a Munkaügyi és Társadalmi Szolidaritás Miniszteriuma nemrégiben egy magán vállalattól érkezett hátrányos megkülönböztetést tartalmazó hirdetést függesztet ki. Hasonló a helyzet a romákkal akiket nem fogadnak be a szórakozó helyekre ahogyan ezt jelzi különjelentésében a Népügypvédje intézmény. A Konzultatív Bizottság reményét fejezi ki abban, hogy a fentemlített hátrányos megkülönböztetést illető új törvényszabály (lásd a 4. szakaszt illető megjegyzéseket) lehetőséget teremt az ilyen típusú megkülönböztetés elleni határozottabb és eredményesebb fellépésre.

V.

39. A Konzultatív Bizottság meglelégedéssel fogadja azt a tényt hogy habár a rendfentartó erők passzivitását kihasználva a falusiak által a romák ellen elkövetett súlyos következményekkel járó kollektív erőszakosságokra még vannak példák de ezek száma az utóbbi években csökkent. Üdvözli ezt a pozitív fejleményt és bátorítja a román hatóságokat a jelenség további éberséggel való megfigyelésére.

40. A romák ellen elkövetett rendőrségi erőszakosságot illetően úgy tűnik, hogy ezek száma csökkent. A Konzultatív Bizottság úgy véli, hogy a hatóságok nagyobb erőfeszítést kell tanusítsanak, hogy ez a folyamat tovább haladjon. Az említett előrehaladások mellett a Konzultatív Bizottság más nemzetközi szervezetekhez (3) hasonlóan megállapítja, hogy a roma kisebbségekhez tartozó személyek arányosság szempontjából sokkal nagyobb számban esnek a rendőrség által tanusított durvaságok áldozatául más nemzetiséghez vagy a többségi lakossághoz viszonyítva. Olyan jelenségeket is rögzítettek a jelentések amikor a rendőrség rossz viselkedéséről meg egyes tisztviselő ellen indított eljárások hosszabításáról majd megszüntetéséről számolnak be. A Konzultatív Bizottság véleménye szerint a román hatóságoknak biztosítani kell az említett eljárások helyes véghezvitelét.

41. Tekintettel a Romániában tett látogatás időszaka alatti nyilatkozatokra és a közölt tájékoztatások szellemére alapozva a Konzultatív Bizottság nyugtalanitónak véli azt a tényt, hogy a rendőrség amikor házkutatásokat és letartóztatásokat eszközöl a romák esetében nem megfelelő erőszak alkalmazásával visszaél a romákkal szemben. Különböző források szerint Romániában még most is a rendőrség komoly állománnyal éjjeli órákban rajtaütés-szerű ellenőrzéseket hajt végre amikor könyfakasztó gázakat, szóbeli és fizikai erőszakot követ el kivétel nélkül mind a gyanúsított mind pedig a szomszédja ellen. Az ilyenértelmű bánásmód amit egyébként a Népügypvédje is jelzett különjelentésében katasztrófális pszichológiai hatást gyakorol az illető személyekre melynek következménye a lakosság rendőrségi erőkben vetett bizalmának aláaknázásában is megnyilvánul. A Konzultatív Bizottság üdvözli a román hatóságok által eddig bizonyított erőfeszítéseket különösen az emberjogi kérdésekben de úgy véli, hogy a kormánynak kiegészítő intézkedéseket kellene kezdeményeznie a nemzeti kisebbségek és a rendőrség közötti viszonyok javítása valamint az utóbbi engedékenysége

²növelése érdekében. Hasonló intézkedés magában foglalhatja, *inter alia*, (többek közt) a különönös erőfeszítéssel rendőrtisztek toborzását a nemzeti kisebbségek soraiból.

42. A fenti helyzetet figyelembe véve a Konzultatív Bizottság úgy véli, hogy a kormány nem tett elég erőfeszítést az olyan személyek védelmezése érdekében akik nemzeti, kulturális, nyelvi, vagy vallásfelekezeti azonosságuk miatt fenyegetve vagy hátrányos megkülönböztetésnek, ellenségeskedésnek és erőszakosságnak vannak kitéve. Általában a két előző fejezetet illetően a Konzultatív Bizottság úgy véli, hogy a jelenlegi helyzet nem összeférhető a Keretegyezmény 6.szakasza 2. fejezetével.

7. Szakasz

43. A Konzultatív Bizottság jelenleg rendelkezésére álló adatai alapján úgy véli, hogy a jelen rendelkezés alkalmazása tekintetében nem szükségesek külön megjegyzések.

8 . Szakasz

44 A Konzultatív Bizottság jelenleg rendelkezésére álló adatok alapján úgy véli, hogy a jelen rendelkezés alkalmazása tekintetében nem szükségesek külön megjegyzések.

9. Szakasz

45. A Konzultatív Bizottság megállapítja, hogy a román hatóságok biztosan igyekeztek abban, hogy ezen szakasz jelentősebb részeit megvalósítsák amelyek a tájékoztatások fogadását és közlését, a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek tájékoztató eszközökhöz való jutását, ezen személyek saját információs eszközök létrehozását illetve birtokában jutását valamint az engedékenységet és a kulturális pluralizmust szavatolják.

46. A Konzultatív Bizottságot mégis csak foglalkoztatja a források egyenlőtlen elosztása a különböző nemzeti kisebbségek között mind a televízió, mind a rádió programok esetében. Ők azért úgy vélik, hogy a jelenlegi helyzet azért kérdéses mert az egyik jelentős kisebbség, a roma kisebbség, sokkal kevesebb adásidővel rendelkezik más kisebbségekhez viszonyítva különösen az anyanyelvű adások sugárzása tekintetében. Ugyanakkor úgy tűnik, hogy egyes románoknak szánt adást megszüntettek. Ezért fontos, hogy a hatóságok foglalkozzanak a dolgok ezen vetületével és újból egyensúlyozzák a helyzetet anélkül, hogy csökkentsek más kisebbségek adásidejét.

47. Másrészt a Konzultatív Bizottság megállapítja, hogy a rádió és televízió a kisebbségeknek szánt órarendje nem nyújt lehetőséget a legkedvezőbb hallgató illetve néző számának elérésére.

48. Végül is a Konzultatív Bizottság értékelése szerint a román hatóságok figyelemmel kell kísérjék, hogy a kevésbé számos kisebbségek a tájékoztatási eszközök révén megfelelő tájékoztatásban részesüljenek. A Konzultatív Bizottság emlékezteti a kormányt, hogy a Miniszteri Bizottság a tájékoztatási eszközök és az engedékenység kulturáját illető (97) 21. sz. Ajánlása erre vonatkozóan felhívja a figyelmet.

10. Szakasz

49. A 10. szakasz 2. fejezetét illetően a Konzultatív Bizottság megjegyzi, hogy a Parlament 2001. kezdetén elfogadott egy helyi közigazgatási törvényt. A Konzultatív Bizottság üdvözli azt a tényt, hogy az említett törvény, *inter alia*, (többek közt) engedélyezi a helyi

Lásd az EBESZ/BIDDH romániai elnöki és parlamenti választásokon résztvevő megfigyelő küldöttségének 2000 november 26. és december 10. (V.C. és IX) zárójelentését.

(3) Például az Emberjogi Bizottság kinzási kérdésekkel megbízott Főjelentéstevőjének romániai látogatása alkalmával 1999 november 23. E/CN.4/2000/9/Add.3 készített okirata különösen 52 cikkelyében foglaltaknak megfelelően.

közigazgatással való kapcsolatban a nemzeti kisebbségek nyelvének használatát azon településeken ahol a kisebbségekhez tartozók meghaladják a lakosság 20%-át. Ez a lehetőség jelentős lépést jelenthet a Keretegyezmény alkalmazásában, véget vethet a kérdés jogi bizonytalanságának.

50. A Konzultatív Bizottság reményét fejezi ki abban, hogy ez a törvény rövid időn belül életbe lép. A román hatóságok azután figyelemmel kell kísérjék a törvény teljes gyakorlatba ültetését. Ebben az összefüggésben a Konzultatív Bizottságot foglalkoztatja az említett törvénnyel szembeni nagyon negatív jellegű kifejezett ellenhatás megnyilvánulása az egyes helységek és esetenként országos szinten is.. A Konzultatív Bizottság többek között úgy véli, hogy a kisebbségi nyelvek tényleges használatát illető rendelkezések végrehajtásában lényeges, hogy a hatóságok kiegészítő intézkedéseket irányozzanak elő főleg a közalkalmazottak toborozása és nyelvismereti felkészítés terén.

11. Szakasz

51. A Konzultatív Bizottság köszönti azt a tényt, hogy a Parlament által 2001. kezdetén elfogadott helyi közigazgatási törvény, *inter alia*, (többek közt) engedélyezi az utca nevek kétnyelvű kifüggesztését azon helységek esetében ahol a kisebbség az összlakosság több mint 20%-át képezi. A Konzultatív Bizottság megállapítja, hogy az említett törvény megszilárdítja a létező gyakorlatot és reményét fejezi ki mielőbbi alkalmazását illetően. A román hatóságoknak alkalmazniuk kell a törvényes rendelkezéseket ugyanakkor intézkedniük kell az e téren megjelenő esetleges feszültségek enyhítése terén

12. Szakasz

52. A Konzultatív Bizottság értékeli a román hatóságok által a kisebbségek nevelése terén kifejtett nagy erőfeszítést. Köszönti a számos javulást, főleg az 1999/151. sz. Törvény által módosított 1995/84.sz . oktatási Törvény alapján született kisebbségi nyelvek használati lehetőségének kibővítését mindazt amit a Nemzeti Nevelésügyi Minisztérium tett az iskolai programokban foglalt nemzeti kisebbségek hagyományai, történelme és irodalma fejlesztése terén.

53. Anélkül, hogy az elért eredményeket lebecsülné a Konzultatív Bizottság megjegyzi, hogy tudomásul vette a kisebbségi nyelveken megjelent tankönyvek mennyiségi elégtelenségét az egyes kisebbségek esetében megnyilvánuló szakképzett pedagógus hiányt amely jellemző az örmény, horvát, lengyel, szerb, szlovák, török és tatár kisebbségek helyzetére. Ilyen feltételek mellett nehézségekben ütközik a nemzeti kisebbségekhez tartozó tanulók megfelelő felkészítése, egy olyan színvonalú oktatás biztosítása mint amilyent minőségileg román nyelven lehet biztosítani. Habár több tényező befolyásolja a választást, ebből kifolyólag a szülők elbátortalanodottak, nehezebben döntenek egy olyan oktatás mellett amely egy nemzeti kisebbség nyelvén történik. A Konzultatív Bizottság értékelése szerint ezt a kérdést újra kellene vizsgálni oly módon, hogy az illető kisebbségek megfelelő tankönyvekkel és pedagógusokkal rendelkezhesenek.

54. A Konzultatív Bizottságot hasonlóan foglalkoztatják a különböző forrásokból származó tájékoztatások melyek alapján a történelem oktatása nem tükrözi kellő képpen Románia etnikai változatosságát ellentétben az 1999/151. sz. Törvény 120. szakasza 3. fejezetében előírtakkal. A Konzultatív Bizottság véleménye szerint a román hatóságoknak elemeznie kellene - a nemzeti kisebbségek képviselőinek bevonásával - hogyan lehetne előadni a történelmet, hogy ez minél nagyobb mértékben hozzájáruljon a Keretegyezmény által szorgalmazott kultúrák közötti párbeszéd megszilárdításához.

55. A főiskolai oktatás terén a Konzultatív Bizottság üdvözli azokat a lehetőségeket amelyeknek örvendenek a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek, a közelmúltban történt előrehaladásokat amelyek az 1999/151. sz. Törvény 123. szakasza alapján lehetőségeket teremtettek a multikulturális intézmények létrehozására melyek keretében a román nyelv mellett más nyelveken is zajlik az oktatás. A Petőfi-Schiller multikulturális egyetem létrehozásának viszonylagos jogi akadályát túllépték. A Konzultatív Bizottság hasonlóan megállapítja, hogy a múltban létezett egy magyar nyelvű Bolyai egyetem és hogy a jelenlegi

Babeş-Bólyai román, magyar és németnyelvű oktatást biztosít. A Konzultatív Bizottság üdvözlö a román hatóságok és az érdekelt felek párbeszédének folytatását amely azt a célt követi, hogy a magyar és német kisebbség felső oktatással kapcsolatos törekvéseire megoldást találjanak.

56. A 12. szakasz 3. fejezetére utalva a romák nevelés terén jelzett helyzete különösen foglalkoztató, lényegesen különbözik a neveléshez való hozzáférés és az esélyegyenlőség tekintetében más kisebbség illetve a többségi lakosság helyzetéhez viszonyítva amely még nincs szavatolva ezen kisebbség esetében.

57. A romániai látogatás alkalmával szerzett különböző nyilatkozatok alapján illetve a közölt tájékoztatások tükrében a Konzultatív Bizottságot nagymértékben foglalkoztatja az a tény, hogy jelentős számú roma gyermek rendszertelenül vagy egyáltalán nem jár iskolába. Több tényező járul hozzá a roma gyermekek szüleinek tartozkodásához az iskolázási kötelezettségek terén. Ezek szerint csakis több, hosszú távú intézkedés javíthat a helyzeten. A Konzultatív Bizottság mégis úgy véli, hogy az említett mulasztásoknak egyik oka elfogadhatatlan. Úgy tűnik, hogy számos iskoláskorú gyermek esetében az egyik fő ok az élelem hiányában rejlik ahogyan erről a Bizottság tudomást szerzett látogatása idején több alkalommal. Természetesen, a Konzultatív Bizottság nem hagyja figyelmen kívül hogy ez a jelenség mind a roma, mind a többségi lakosság gyermekei esetében fenn áll. Nyilvánvaló, hogy az iskolai mulasztás nagyobb mértékben a roma szülők esetében jelezhető akik nem képesek napi egyszeri kosztot fizetni gyermekeiknek. Ezért lényeges az, hogy a román hatóságok foglalkozzanak ezzel a kérdéssel és számolják fel minél előbb ezt az aggasztó helyzetet. A Konzultatív Bizottság üdvözlö azt a tényt, hogy a Nemzeti Nevelésügyi Minisztérium elismerte az iskolai mulasztás kérdéseit és hogy esetenként intézkedett. Megemlíthető a roma közösséghez tartozó közvetítők és az iskolai tanfelügyelők kinevezése annak ellenére, hogy a kinevezések ellenkezésekbe ütköztek a közigazgatási eljárások forgatagában. Felsőoktatás terén a Konzultatív Bizottság megelegedéssel állapítja meg, hogy a roma diákok számára esetenként helyek voltak fentartva és úgy véli, hogy a fennmaradt helyek elfoglalása céljából a hatóságok jelentős tájékoztatási kampányt kell folytassanak.

58. Szemelött tartva az iskolai mulasztások méretét kezdeményezni kellene más intézkedéseket is amelyek növeljék a roma gremek szüleinek az iskolával szembeni bizalmát különösen a vándor illetve a félvándor életmódú családok esetében. Bátorítani kellene a pedagógusok, a roma közösségek életformájával illetve hagyományos foglalkozásaikkal szembeni nagyobb mértékű engedékenységét.

59. A Konzultatív Bizottság köszönti azt a tényt, hogy a roma tanulókat általában beillesztették a szokásos oktatási intézményekbe annak ellenére, hogy elszigetelt esetekben nem megfelelő - szellemi fogyatékos gyermekeknek fentartott - „speciális” iskolákban is irányították. A Konzultatív Bizottság megállapítja, hogy a Miniszteri Bizottság Európában élő roma /cigány gyermekek nevelésére vonatkozó a (2000) 4. sz. Ajánlásában foglalt elveknek megfelelően, az oktatási rendszernek teljes mértékben szemelött kellene tartania a romák nyelvi és kulturális sajátosságait. Az ilyen értelmű megközelítés hozzájárulna a roma gyermekek szülei és az iskola közötti kölcsönös megértés fejlesztéséhez. A Konzultatív Bizottság véleménye szerint a román kormánynak több kezdeményezést kell eszközölnön a roma gyermekek iskola előtti nevelő intézményekben való befogadását illető helyzet enyhítése terén és reményét fejezi ki abban, hogy a kezdeményezések pozitív hatással lesznek a helyi gyakorlatokra.

13. Szakasz

60. A Konzultatív Bizottság jelen pillanatban rendelkezésére álló adatok alapján úgy véli, hogy a jelen rendelkezés gyakorlati alkalmazása tekintetében nem szükséges külön megjegyzés.

14. Szakasz

61. A Konzultatív Bizottság köszönti azt a tényt, hogy az Alkotmány 32.szakasa és az Oktatási Törvény külön szavatolja a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek saját anyanyelvén való tanulását illetve az anyanyelvén való képzését. A Bizottság tudomásul

veszi, hogy Romániában nem csak román nyelvű oktatás az anyanyelv tanulás biztosításával létezik hanem anyanyelvű oktatás is.

62. Úgy tűnik, hogy az 1999-2000. iskolai év anyanyelvű oktatást csak a magyar, német, ukrán, szerb, szlovák és cseh kisebbségek számára biztosított. Egyes tájékoztatások szerint úgy tűnik, hogy egyes iskolákban ezekben az osztályokban nem a kisebbség anyanyelvén folyik a tanítás hanem román nyelven. Következésképpen a Bizottság értékelése szerint a hatóságok nagyobb figyelmet kellene szenteljenek e kérdésre és biztosítsák az anyanyelven való oktatást ahol ez elő van irányozva különösen az ukrán iskolák esetében. Hasonlóan, a román hatóságok meg kell győződjenek arról, hogy a horvát nyelv eléggé használt a horvát iskolákban amelyek részbeni anyanyelvű oktatást biztosítanak.

63. A roma közösségek számbeli jelentősége ellenére, a Bizottság birtokába jutott egyes tájékoztatás alapján megállapítandó, hogy Romániában egyáltalán nincs lehetőség a 'romani' nyelven való oktatásra. Ami pedig a 'romani' nyelv tanulmányozását illeti úgy tűnik, hogy ez csak nagyon korlátozott számú tanulóknak van biztosítva. Lényeges az, hogy a román kormány intézkedéseket fogantasson a 'romani' nyelv jelenlegi helyzetének meghatározására vonatkozóan a román oktatási rendszer keretében, hogy ez megfeleljen a roma közösségek törekvéseinek. Egy ilyen értelmű felmérés tisztázhatná, hogy van-e más intézkedésre szükség, hogy a tanulók megfelelően elsajátítsák a 'romani' nyelvet illetve 'romani' nyelven tanuljanak.

64. A Konzultatív Bizottság kiemeli azt a tényt, hogy egyes kisebbségek mint a török, tatár, orosz, vagy bolgár kisebbségek az elmúlt időkben saját nyelvű oktatással rendelkeztek. Úgy tűnik, hogy ez a helyzet ma már nem áll fenn. A Bizottság véleménye szerint a kormány megbeszéléseket kellene folytasson a kisebbségekkel annak érdekében hogy értékelhesse milyen mértékben felel meg a jelenlegi helyzet az illető kisebbségek igényeinek. Bátorítja ugyanakkor a kormányt, hogy teremtsen lehetőséget a tankönyvek és a szakosított pedagógusok cseréjére figyelembe véve a bolgár és lengyel kisebbségek e téren elért eredményeit.

15. Szakasz

65. A Konzultatív Bizottság különösen értékeli, hogy a nemzeti kisebbségek szervezeteinek alkotmányos joguk alapján biztosítva van a parlamenti képviselők. Mi több, a Bizottság véleménye szerint a nemzeti kisebbségek számára a kormány által létre hozott kisebbségi ügyekkel megbízott szervezetek, jelentősek a Keretegyezmény 15.szakaszának alkalmazása tekintetében, főként a Minisztériumok közötti Nemzeti Kisebbségi Tanács és különösen a Nemzeti Kisebbségek Tanácsa, amelyet közigazgatási szempontból az Nemzetiségek közötti Kapcsolatok Főigazgatósága koordinál. A Konzultatív Bizottság tudomásul veszi a kisebbségek részvételét – beleértve a parlamenti tevékenységet is - és hogy ez hozzájárul a nemzeti kisebbségek védelmezése terén elért jelentős enyhüléshez és egy engedékeny légkör kialakításához Romániában.

66. Habár az említett intézkedések említésre méltók, a Konzultatív Bizottság mégis tudomásul veszi, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek részvétele ténylegessége mellett a kisebbségek érdekeire vonatkozóan megbeszélésekre van szükség a Kisebbségek Nemzeti Tanácsával. De a Tanács által kifejezésre jutott vélemény szerint úgy tűnik, hogy ez nem történik meg minden alkalommal és hogy az egyes állásfoglalásokat a hatóságok figyelmen kívül hagyják anélkül, hogy magyarázattal szolgálnának. A Konzultatív Bizottság véleménye szerint a román kormány állandó megbeszélést kellene folytasson a Nemzeti Kisebbségek Tanácsával és abban az esetben amikor álláspontja figyelmen kívül marad szolgálgjon igazoló magyarázattal.

67. A Konzultatív Bizottság tudomásul veszi, hogy az említett intézményi intézkedések nagyobb jelentőséget biztosítanak minden kisebbség esetében egyetlen szervezetnek és pedig a Parlamentnek és/vagy a Nemzeti Kisebbségi Tanácsban képviselt szervezetnek. Ezt az előnyös helyzetet megerősíti az a tény is, hogy az illetékes szervezet az állam által a kisebbségeknek nyújtott pénzügyi támogatás főrészes is. Ilyen körülmények közepette fennáll az a kockázat, hogy más ugyanazon kisebbség szervezete valahogyan másodlagos helyzetben kerül, és nem kapja meg az állam részéről a szükséges támogatást. Ez a kockázat

mindenesetre a romák helyzetében hangsúlyozottab és az összeg annál több részre van felosztva amennyivel több képviseleti szervezettel rendelkezik a közösség. Következésképpen fontos az hogy az állam által biztosított források kimondottan az intézményesített szervezetek csatornáin jussanak célba a parlamenti és/vagy Nemzeti Kisebbségi Tanácsban képviselt szervezetekhez de más kisebbségekhez tartozó szervezetekhez is.

68. Ebben az összefüggésben a Konzultatív Bizottság kiemeli azt a tényt, hogy a társaságokat illető törvényszabály a 26.sz. Rendelet alapján módosult amely jelentősen hozzájárul a Romániai társaságok meghatározásához. A Bizottság megjegyzi, hogy a Nemzeti Kisebbségi Tanácsban képviselt több kisebbség esetében különösen a kisebb létszámú kisebbségek aggodalmukat fejezték ki az új törvényszabály kapcsán amely a közösségek szétdarabolásához vezethet, ugyanakkor vezélyeztetheti a képviseletét. A Bizottság megjegyzi, hogy a kisebbségek egyes képviselői úgy vélik, hogy a 26.sz. Rendelet alkalmazása nagyon fontos, következésképpen bátorítja a kormányt, hogy folytasson párbeszédet a Rendelet alkalmazásának lehetősége kapcsán.

69. A Konzultatív Bizottságot foglalkoztatja a romák gazdasági és társadalmi életben való teljes részvételének kérdése és ennek negatív hatása a társadalmi és gazdasági jellegű életkörülményükre különösen a nők helyzetére. Természetesen a Bizottság érdeklődéssel felfigyelt arra is, hogy az Nemzetiségek közötti Kapcsolatok Főigazgatósága keretében létezik egy Romák Nemzeti Hivatala is mind más hasonló szervezetek, nevezetesen a Minisztériumok közötti roma kérdéssel foglalkozó albizottság. Úgy tűnik mégis, hogy ezen szervezetek melyek forrásai és feladatkörei korlátozottak (lásd a 4.szakaszt illető megjegyzéseket) nem képesek megfelelő szerepet játszani a romák kulturális, társadalmi és gazdasági életben való teljes részvétele terén. Ezért a Konzultatív Bizottság, habár üdvözli a kormány által nemrégiben elfogadott határozatot melynek alapján az egészségügyi Minisztérium keretében egy roma kérdéssel foglalkozó tanácsos tisztség jött létre úgy véli, hogy Románia nagyobb erőfeszítéseket kell tegyen ezen a téren.

70. A munkaerő tekintetében a Konzultatív Bizottság megállapítja, hogy a romák a lakosság többi részéhez viszonyítva teljesen előnytelen helyzetben találtnak. A roma közösség soraiban a nők, hogy egy pénzügyi szempontból aránylagos függetlenséget vivjanak ki még nagyobb nehézségekkel küzdenek. Erre vonatkozó okok eredetéről szó esett az előzőkben (lásd a 6.szakaszt illető megjegyzéseket) és hosszú távú intézkedésekre van szükség a helyzet enyhítése érdekében.

71. A nemzeti kisebbségekhez tartozó köztisztviselői teendőket végző személyek számát illetően, a különböző nyilatkozatok és tájékoztatások alapján amelyek a romániai látogatás alkalmával jutottak a Konzultációs Bizottsághoz, ezt foglalkoztatja az a tény, hogy túl nagy a különbség különösen a romák esetében a teljes részvétel megvalósítása és az igények között. (lásd a 4. szakaszt illető megjegyzéseket) és különböző az arány a rendőrség illetve a hadsereg állománya tekintetében de más intézményeknél is mint például az igazságszolgáltatás és a nevelés terén. Következésképpen a Konzultatív Bizottság véleménye szerint a román hatóságok felül kellene vizsgálják a helyzetet és amennyiben az eredmények megfelelőtlennek bizonyosulnak fogadjanak el olyan intézkedéseket melyek hozzájárulnak a kisebbségek méltányos képviseletéhez a köztisztviselői tisztségekben, beleértve a fiatal romák külön felkészítési programját is.

16. Szakasz

72. A jelen pillanatban rendelkezésére álló adatok alapján a Konzultációs Bizottság úgy véli, hogy a jelen rendelet alkalmazása nem igényel sajátos megjegyzéseket.

17. Szakasz

73. A Konzultatív Bizottság megállapítja, hogy a kormány szándékában áll, hogy az egyes országokból kiadatott személyekre vonatkozóan, néhány ország tekintetében, vizumkötelezettséget vezessen be. A Konzultatív Bizottság ama óhaját fejezi ki, hogy az intézkedés olyan formában valósuljon meg, hogy az alkalmazása ne korlátozza indokolatlanul a kisebbségekhez tartozó személyek határon túli letelepedési illetve kapcsolattartási jogait.

18 . Szakasz

74. A Konzultatív Bizottság üdvözli azt a tényt, hogy Románia számos kulturális szerződésnek és egyezménynek szerződő fele, és hogy ezáltal jelentős érdeket képvisel a nemzeti kisebbségek védelmezése terén. A Konzultatív Bizottság reményét fejezi ki abban, hogy a Magyarországgal való kapcsolatairól az 1996-ban aláírt Románia és Magyarország közötti Együttműködési és jószomszédági Alapszerződésnek előírásai alapján létrejött Vegyes Bizottság építő jellegű tevékenységét folytatni fogja különösen a határátkelők tekintetében.

19. Szakasz

75. A jelen pillanatban rendelkezésére álló adatok alapján a Konzultatív Bizottság úgy értékeli, hogy a jelen rendelkezés alkalmazása nem igényel külön megjegyzéseket.

IV. KÖVETKEZTETÉSEK

76. A Konzultatív Bizottság értékelése szerint Románia jelentős erőfeszítéseket tett a nemzeti kisebbségek és kulturájuk érdekében különösen a Kisebbségek Nemzeti Tanácsa létrehozásának és a parlamenti külön képviseleti jog bevezetésének köszönhetően. A Konzultatív Bizottság üdvözli a közösségek közötti kapcsolatok utóbbi években megállapított javulásait különösen a magyar kisebbség és Románia többi lakossága esetében. Megelégedéssel állapítja meg, hogy a kisebbségeket kérdésében követett politika hozzájárult egy engedékenyebb légkör kialakításához és reményét fejezi ki abban, hogy a jövőben a hatóságok az elért eredményeket megszilárdítják.

77. A Keretegyezmény számos szakaszának megfelelően jelentős jogi szavatolásokat fogadtak el, illetve mások elfogadása folyamatban van. Továbbra nagyobb erőfeszítésre van szükség a jogi és intézményesített keret kiegészítése és ezek alkalmazásának ellenőrzése terén.

78. A romák helyzete különös érdeklődést vált ki, nagyobb részt a számos és változatos területen elkövetett külsőségtétel miatt. A romák társadalmi beilleszkedését célzó hatósági döntések elterjedése, a Konzultatív Bizottságot tovább foglalkoztatja az a jelentős egyensúly zavar ami a nagyszámú romák és a lakosság többi része között fenn áll mind a társadalmi és gazdasági mind pedig az életszínvonal terén egyensúlyi zavar amit a romák oktatási rendszerhez való viszonyulása súlyosbit. A Konzultatív Bizottságot hasonló mértékben foglalkoztatja a rendőrség részéről tanúsított kegyetlenség és az ilyen helyzetek nyomozás tárgyává való válllásának mértéke

79. A többi kisebbséget illetően a nagyobb erőfeszítéseket követel a sajtó, a közalkalmazás és a nevelés kérdése. Ezek tekintetében nagyobb figyelmet kell szentelni a kisebb létszámú kisebbségeknek.

80. A Konzultatív Bizottság utalva a Miniszteri Bizottság sajátos ajánlásaira és következtetéseire úgy értékeli, hogy ezek hozzájárulhatnak a Keretegyezmény Romániában való széleskörű alkalmazásához. Véleménye szerint az ilyen értelmű következtetések és ajánlások hozzájárulhatnak a kormány és a nemzeti kisebbségek közötti párbeszéd folytatásához. Következtetésképpen a Konzultatív Bizottság a Miniszteri Bizottság figyelmébe ajánl egy részletes következtetési javaslatot. A Konzultatív Bizottság készen áll arra, hogy résztvegyen a következtetések és az ajánlások végrehajtásában amelyeket a Miniszteri Bizottság a (97)10. sz. Határozat 36. szabályának alkalmazását illető döntésében fogadott el.

KÖVETKEZTETÉSI ÉS AJÁNLÁSI JAVASLATOK A MINISZTERI BIZOTTSÁG RÉSZÉRE

Tekintettel a fentiekre a Konzultatív Bizottság véleménye szerint a Miniszteri Bizottság figyelembe kellene vegye a Romániára vonatkozó következő következtetési és ajánlási javaslatok elfogadását:

A Miniszteri Bizottság,

A nemzeti kisebbségek védelmezésére vonatkozó Keretegyezmény és a Románia 1999. április 6. beterveztett Keretegyezmény alkalmazását illető nemzeti jelentés figyelembe vételével;

Tekintettel a Konzultatív Bizottság 2001. április 6. véleményezésére;

Köszönti Románia Keretegyezmény alkalmazását követő erőfeszítéseit;

Úgy véelve, hogy a sajátos következtetések és ajánlások hozzájárulhatnak a Keretegyezmény Románia általi alkalmazásának folytatásához;

Elfogadja a következő következtetéseket és ajánlásokat és felkéri Romániát, hogy a jelen határozat elfogadása után egy éven belül tájékoztassa a Konzultatív Bizottságot az alábbi következtetések és ajánlások alkalmazásának helyzetéről.

A 3. szakaszt illetően

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint lehetőség van a Keretegyezmény szakaszokkénti alkalmazási folyamatában más csoportokhoz tartozó személyek bevonására és *ajánlja*, hogy Románia az érdekeltek bevonásával vizsgálja meg ezt a kérdést.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint a csángók Romániában való történelmi jelenlétének illetve azonossági sajátosságai figyelembe vételével ezen közösséghez tartozó személyeket nem lehet kizárni *a priori* (a tényeket megelőzően) a Keretegyezmény alkalmazási folyamatából. A Miniszteri Bizottság következképpen *ajánlja*, hogy a vizsgálatot ezekre a személyekre is terjesszék ki.

A 4. szakaszt illetően

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint az alkalmazási terület korlátozottsága illetve az előírt büntetések elégtelensége miatt a jelenleg érvényben lévő megkülönböztetések elleni rendeletek még nem bizonyultak hatásosnak. A Miniszteri Bizottság *ajánlja*, hogy Románia intézkedjen annak érdekében, hogy a megkülönböztetés bármilyen formája megelőzését és büntetését tartalmazó elfogadott Rendelet minél előbb és teljes alkalmazást nyerjen és a Megkülönböztetés Elleni Nemzeti Tanács az összes közigazgatási intézmény részéről támogatásban és együttműködésben részesüljön.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint jelentős eltérések észlelhetők a kormány és a nemzeti kisebbségek által nyilvántartott kisebbségi közösségeket illető létszám között. Ez pedig komolyan visszaszorítja a kormány lehetőségeit a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek teljes és tényleges egyenlőségének szavatolásában. A Miniszteri Bizottság a kormány figyelmében *ajánlja*, hogy vizsgálja meg azokat a lehetőségeket amelyek pontos statisztikai adatok birtokában jutását biztosítják.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint és a romák egészségügyi alapgondozásában való részesülését illető megkülönböztetést idéző megbízható hivatkozások alapján, komoly aggodalomra valló okok vannak e téren és ajánlja a román hatóságoknak, hogy vizsgálják ki a hivatkozások megalapozottságát és ebben az esetben próbáljanak javítani a helyzeten különösen a társadalmi támogatást illető 1995/67. sz. Törvény helyhatóságok általi alkalmazása terén.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint még eléggé érezhetőek a gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek amelyek a többi lakossághoz viszonyítva számos roma közösségekhez tartozó személyekre hatnak ki. Ezért azt *ajánlja* Romániának, hogy használjon ki minden lehetőséget arra, hogy ezt az egyenlőtlenséget orvosolja, alkalmazza a <<A roma közösségek társadalmi, egészségügyi és nevelési helyzetének javítását célzó nemzeti stratégiát>>, kövesse különös figyelemmel az említett egyenlőtlenség enyhítését.

Az 5. szakaszt illetően

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint Románia nagyobb erőfeszítéseket tett a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek kulturájának megőrzése és fejlesztése terén és *ajánlja*, hogy Románia folytassa tovább az erőfeszítéseit az adott közösség valóságos helyzetéhez mérten.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint a román társadalomban még léteznek a romák azonosságát illető negatív látomások. *Ajánlja*, hogy Románia a roma közösségek egyeztetésével és közreműködésével intézkedjen a romákat illető Nemzeti terv alkalmazása terén, a romák kulturájának teljes tiszteletbe tartásával.

A 6. szakaszt illetően

A Miniszteri Bizottság *megjegyzi*, hogy annak ellenére, hogy az utóbbi években a közösségek közötti kapcsolatok lényegesen enyhültek és egy engedékenyebb légkör alakult ki, a kultúrák közötti párbeszéd még nem kielégítő és *ajánlja*, hogy a kormány újabb kezdeményezéseket eszközöljön a párbeszéd folytatása érdekében.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint az egyes kisebbségekhez tartozó személyek vonatkozásában mind például a magyarok, romák és zsidók esetében, egyes kommunikációs eszközök állandóan ismétlődő negatív jellegű tájékoztatásokat közvetítenek és *ajánlja*, hogy a kormány kövesse továbbá figyelemmel az újságírók szakmai tapasztalatcseréjének programjait és az olyan külön programok alkalmazását amelyek az engedékenység kulturája előléptetését célzó Miniszteri Bizottság (97) 21. sz. Ajánlásában foglaltak szellemében készültek.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint annak ellenére, hogy a 2000. novemberi választást megelőző időszakot a nemzetiségek közötti teljes feszültségmentesség és a kisebbségek elleni kampány kihiánya jellemezte, az elnöki választás második fordulójára idején egy politikai párt kisebbségellenes, nacionalista és idegengyűlölő szónoklatokat terjesztett. A Miniszteri Bizottság *ajánlja* a román hatóságoknak, hogy nagyobb erőfeszítéssel támogassák az engedékenység és tisztelettartás elvein alapuló politikai párbeszéd folytatását.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint vannak okok arra a megállapításra, hogy a rendőrség a roma közösségekkel szembeni bánásmódja nem felel meg a Keretegyezmény 2. szakasza 6. fejezete előírásainak. *Ajánlja* a román hatóságoknak, hogy az említett helyzetben került személyekkel szembeni eljárások helyesek legyenek.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint a házkutatások vagy a gyanús romák letartóztatása esetében a rendőrség néha nem megfelelő kényszerhez folyamodik, ugyanakkor az éjjeli kiszállásokat amelyek Romániában még szokásosak, erőszakosság jellemzi és hogy az említett helyzet összeférhetetlen a Keretegyezmény 6.szakasza 2. fejezetében rögzítettekkel. A Miniszteri Bizottság *ajánlja* a kormánynak, hogy szüntesse meg az említett gyakorlatokat s kezdeményezzen olyan intézkedéseket amelyek enyhítik a kisebbségek és a rendőrség közötti viszonyt, követve az engedékenység növelését a rendőrség soraiban.

A 9. szakaszt illetően

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint vannak okok arra, hogy a kisebbségek között aránytalanul elosztandó források foglalkoztassanak mind a rádió mind a televízió adásai kapcsán. *Ajánlatos*, hogy a kormány próbáljon egyensúlyt teremteni és vizsgálja meg a roma

kisebbség tekintetében a kiegészítő műsor biztosítását követő lehetőségeket és a kevésbé számos kisebbségek kérdéseire összpontosuló megfelelő sajtófigyelmet.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint a Parlament által nemrégiben elfogadott helyi közigazgatási Törvény véget vethet a kisebbségi nyelvek helyi közigazgatásban való használatával kapcsolatos jogi bizonytalanságnak. *Ajánlja*, hogy Románia az említett törvény elfogadását követően kövesse teljes figyelmével ennek megfelelő alkalmazását.

A 10. szakaszt illetően

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint a Parlament által elfogadott helyi közigazgatási törvény véget vethetne a helyhatóságokkal való kapcsolatok alkalmával kisebbségi nyelvek használatát illető jogi bizonytalanságoknak. *Ajánlja*, hogy Románia a Törvény elfogadását követő időszakban kövesse kellő figyelemmel ennek megfelelő alkalmazását.

A 11. szakaszt illetően

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint a nemrégiben elfogadott helyi közigazgatási Törvény megkönnyítheti az utcanevek kétnyelvű kifüggesztését. *Ajánlja*, hogy a hatóságok a Törvény elfogadását követően alkalmazzák a hivatalos rendelkezéseket és ebben az összefüggésben intézkedjenek az esetleges feszültségek megjelenése orvoslása tekintetében.

12. szakaszt illetően

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint a román hatóságok által kifejtett jelentős erőfeszítés több javulásra teremtett lehetőséget különösen a kisebbségi nyelvek használata terén. *Következtetése* szerint mégis létezik egy anyanyelven szerkesztett tankönyv és szakképzett pedagógus válság főleg az örmény, horvát, lengyel, szerb, szlovák, török és tatár nyelvek esetében. A Miniszteri Bizottság *ajánlja* a helyzet felülvizsgálatát és intézkedések foganatosítását az említett kisebbségek szükséges tankönyvekkel és pedagógusokkal való ellátása érdekében.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint foglalkoztatják azok a nyilatkozatok amelyek szerint a történelem tanításában nem tükröződik megfelelő mértékben a romániai nemzetiségek sokféleségét. *Ajánlja*, hogy a román hatóságok a nemzeti kisebbségek képviselőivel közösen vizsgálják meg, hogy a történelem tanulása milyen mértékben járul hozzá a kultúrák közötti párbeszéd támogatásához.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint mint ahogyan a Nevelésügyi Minisztérium is elismeri a roma gyermekek iskolalátogatási hiánya különösen magas és nagyrészt az élelem hiányával magyarázandó. A Miniszteri Bizottság *ajánlja* a román hatóságoknak, hogy intézkedjenek sürgősen a kérdés megoldása tekintetében. Tekintettel a hiányos iskolalátogatásra a Miniszteri Bizottság azt *ajánlja* Romániának, hogy növelje a roma szülők iskolai rendszerben való bizalmát és vizsgálja meg az iskolai beíratási formák egyszerűsítési lehetőségét és más intézkedésekkel is biztosítsa a roma gyermekek nevelési folyamatban való bevonásával minden szinten az esélyegyenlőséget a Miniszteri Bizottság Európai roma/cigány gyermekek nevelésére vonatkozó (2000)4. sz. Ajánlásában foglalt elveknek megfelelően.

14. szakaszt illetően

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint az Alkotmány 32. szakasza és az Oktatási Törvény alapján Romániában létezik a román nyelvű oktatás a kisebbségi nyelveken való előadásával valamint a kisebbségi nyelveken való oktatás, habár úgy tűnik, hogy az utóbbi oktatási típus esetében egyes tantárgyakat nem adnak elő a kisebbségi nyelveken. A Miniszteri Bizottság azt *ajánlja* a hatóságoknak, hogy foglalkozzanak a kérdéssel és biztosítsák azoknak a tantárgyaknak a kisebbségi nyelveken való előadását amelyeket természetesen részben vagy egészben a kisebbségi nyelveken kell előadni különösen az ukrán és horvát iskolák esetében.

Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint Romániában nem létezik „romani” nyelven való oktatás és ezen nyelv tanulásával csekély létszámú tanuló foglalkozik. A Miniszteri Bizottság *ajánlja* Romániának, hogy foglalkozzon azzal, hogy a „romani” nyelv jelenlegi állapota milyen mértékben felel meg a roma közösségek törekvéseinek és vizsgálja meg milyen kiegészítő intézkedések szükségesek annak érdekében, hogy megfelelő „romani” nyelvoktatást illetve nyelven való tanulást lehessen biztosítani.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint a múltban egyes kisebbségek mint a török, tatár, orosz és bolgár kisebbségek anyanyelvükön való oktatásban részesülhettek amiről jelen pillanatban nem lehet beszélni. A Miniszteri Bizottság *ajánlja* a kormánynak, hogy folytasson megbeszéléseket az említett kisebbségekkel és vizsgálja meg ha a jelenlegi helyzet megfelel a kisebbségek igényeinek.

A 15. szakaszt illetően

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint a kisebbségek sajátos kérdéseiben nem minden alkalommal tanácskoznak a Nemzeti Kisebbségek Tanácsával melynek véleményezése nincs minden esetben egyhangúan elfogadva - több esetben ezeket a hatóságok figyelmen kívül hagyják-. A Miniszteri Bizottság *ajánlja* a Nemzeti Kisebbségi Tanács véleményének rendszeres kikérését és abban az esetben amikor ezek véleménye figyelmen kívül maradnak a hatóságok közölik az okát.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint a Parlamentben és/vagy a Nemzeti Kisebbségi Tanácsban képviselt szervezetek más kisebbségi szervezetekhez viszonyítva kedvezményes kezelésben részesülnek. *Ajánlja*, hogy a kormány biztosítsa a nemzeti kisebbségi szervezetek megfelelő finanszírozását, nem csak a Parlamentben és/vagy Nemzeti Kisebbségi Tanácsban való képviseltetés alapján hanem más szervezeteknek is juttassanak bizonyos pénzeszegeket.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint foglalkoztató az a tény, hogy bizonyos akadályok miatt a romák különösen a nők nem vehetnek részt ténylegesen a gazdasági és társadalmi életben. *Ajánlja* Romániának, hogy e téren növelje erőfeszítéseit.

A Miniszteri Bizottság *következtetése* szerint foglalkoztató az a tény, hogy aránylag csökkentett a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek száma - különösen magyarok és romák, helyzetében - akik köztisztviselői szerepet töltenek be. *Ajánlja*, hogy a román hatóságok vizsgálják meg a helyzetet és amennyiben az eredmények nem kielégítőek fogadják meg megfelelő intézkedéseket a kisebbségek közigazgatási szervekben való méltányos képviselete érdekében.

A 17. szakaszt illetően

A Miniszteri Bizottság *ajánlja*, hogy a vízum elnyeréséhez szükséges formázásokkal kapcsolatos eljárásokat úgy alkalmazzák, hogy ezek indokolatlanul ne korlátozzák a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek határon túli letelepülését és kapcsolattartását illető elismert jogait.

* * *